

Tieteellinen kirjoittaminen

Historian kandidaattiseminaari
Yliopistonlehtori Seija Jalagin
Oulun yliopisto 15.4.2015

Mitä on tieteellinen teksti?

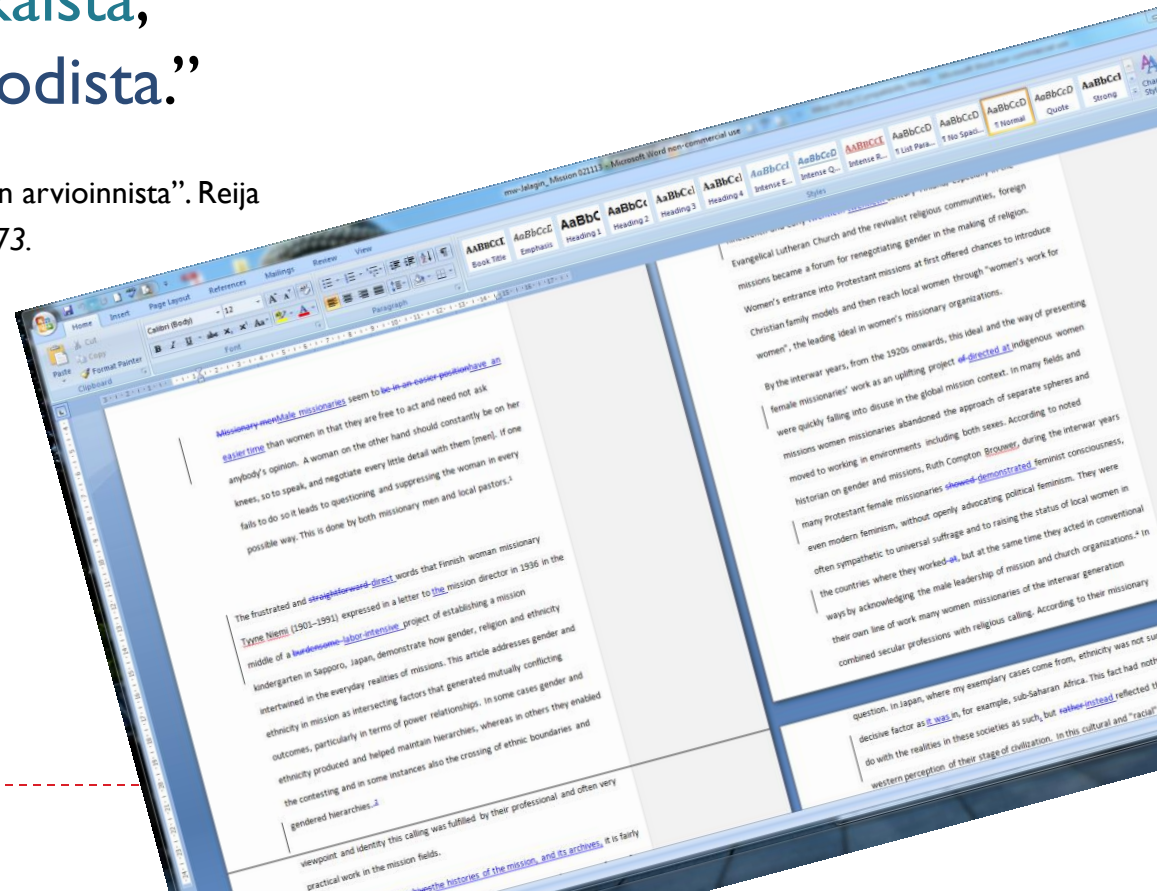
- ▶ Akateemista puhetta
  - ▶ Tutkijan ja hänen aineistonsa välistä keskustelua
  - ▶ Tutkijoiden välistä keskustelua
- ▶ Kriittinen näkökulma kaikkeen tietoon ja tietämiseen
  - ▶ Tutkija liikkuu hyvän kartan kanssa ...
  - ▶ ... mutta tietää, että maasto ja kartta eivät täysin vastaa toisiaan
  - ▶ Tieteellinen teksti on jatkuvaa tiedon punnitsemista ja perustelemista

Millaista on hyvä tieteellinen teksti?

- ▶ ”Hyvä tieteellinen teksti on informatiivista, perusteltua, selkeää ja johdonmukaista, transparenttia ja metodista.”

Heini Hakosalo: ”Historiallisten oppinnäytteiden arvioinnista”. Reija Satokanagas (toim.) 2013: *Manuale Historiae*, 73.

Hyvä tieteellinen teksti (1)

INFORMATIIVISUUS

- ▶ käyttökelpoista tietoa käsittelemästään asiasta
- ▶ tutkimuksessa, myös opinnäytteessä, tiedon on perustuttava omaan tutkimukseen

PERUSTELTAVUUS

- ▶ aineiston avulla tuotettuja perusteltuja *väitteitä*
  - ▶ tekstin kiinnostavuus
  - ▶ tekijän henkilökohtainen panos tieteelliseen keskusteluun

SELKEYS JA JOHDONMUKAISUUS

- ▶ takaavat viestin häiriytymättömän perillemenon
  - ▶ tekstin ja ajatusten oltava loogisesti ja ymmärrettävästi esitettyjä
  - ▶ vrt. esim. kaunokirjalliset tyylikeinot tai metaforat (lainausmerkit)

Hyvä tieteellinen teksti (2)

TRANSPARENTTISUUS ELI LÄPINÄKYVYYS

- ▶ lukijan on voitava arvioida tekstissä esitettyjen tietojen luotettavuus
- ▶ tekstin läpi on voitava nähdä aineistoihin, joihin teksti perustuu
- ▶ tekijän oma ja lainattu on voitava lukiessa erottaa
- ▶ viitejärjestelmä mahdollistaa läpinäkyvyyden

METODISUUS

- ▶ tekstin on oltava ”itsestään tietoista” eli se osoittaa, että tekijä on tietoinen tutkimus- ja kirjoitusprosessin aikana tekemistään valinnoista ja kykenee perustelemaan valintansa (tarpeen vaatiessa)
- Jatkuva oman tekstin muokkaaminen kuuluu asiaan, **opettele siis sietämään keskeneräistä**
- Kandidaatintutkielmakin on lähteisiin perustuvaa tutkimusta ja sen tekstiin pätevät em. kriteerit

Esimerkki:

- ▶ 'Kaikista mahdollisista vaihtoehdoista Ambomaasta kertovan suomalaisen lähetykskirjallisuuden tarkastelussa valitsen lähtökohdaksi käsitteen paikka; Ambomaa on ennen muuta paikannimi. Paikan käsite kytkeytyy ainakin kahdella tapaa tutkimukseeni. Yhtäältä ongelma on ontologinen, toisaalta epistemologinen. Asiaa pohdittaessa on perusteltua jopa kysyä sitä, onko Ambomaata edes olemassa, ja jos on, niin missä se sijaitsee. Tässä luvussa hahmottelen...
- ▶ Epistemologisten pohdintojen taustalla on eräänlainen epävarmuus siitä, miten käsitellä sellaista tietoa, joka koskee meistä niin maantieteellisesti kuin mentaalisesikin kaukana sijaitsevia asioita. Kielen voima todellisuutta koskevien käsitysten välittäjänä ja tuottajana näkyy erityisesti silloin, kun aiheena on jokin sellainen, johon meillä ei ole välitöntä kosketusta, kuten meistä katsoen kaukainen kulttuuri. Sosiologi Zygmunt Baumanin (1997, 51) sanoin, mitä kauempana ”jokin tietty paikka on, sitä yleisempää ja tyyppitellympää on tietoni ihmisistä, jotka täyttävät tuon paikan”. Kun emme voi tarkistaa tietojen paikkansapitävyyttä [...], meidän ei auta kuin perustaa käsityksemme niin sanotusti toisen käden lähteisiin, jolloin tieto on väistämättä aina kielellisesti välittyntä. Näin etäisyys lisää diskurssin valtaa määritellä poissaoleva toinen.'
- ▶ Olli Löytty: *Ambomaamme. Suomalaisen lähetykskirjallisuuden me ja muut*. Vastapaino, Tampere 2006.

Kirjoittaminen

- ▶ Aikaa
- ▶ Kykyä
- ▶ Raakaa työtä vai luovaa kilvoittelua?
- ▶ Vuorovaikutusta: hanki palautetta

Kirjoittajatyypit – Tunnistatko itsesi?

1. Päässäajattelijat
2. Koneella ajattelijat eli prosessikirjoittajat

Kirjoittaja minussa

- ▶ *Doing writer*
  - ▶ Itsekkyuden harjoittelua
  - ▶ Sinnikkyuden harjoittelua
- ▶ Jatkuvan kirjoittamisen merkitys
  - ▶ herää aamulla ja kirjoita tajunnanvirtaa;
  - ▶ kirjoita ja usko että siitä tulee rutiinia
  - ▶ kirjoita monenlaista

Istumalihaksia ja urakkapalkkioita

- ▶ ”Gradua tehdessäni minua auttoi se yksinkertaiselta kuulostava mutta tutkielman laatimisessa kullanarvoinen asia, että tykkään kirjoittaa. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kirjoittaminen olisi minulle erityisen helppoa, vaan sitä, että suhtaudun siihen **kunnianhimoisesti ja antaumuksella**. Saan suurta tyydytystä, kun onnistun **hiomaan ja höyläämään** jonkin **vaikean ajatuksen selkeäksi lauseeksi**. Jokin tuore ja napakka kielikuva saattaa pelastaa päiväni. Joskus taas on suurta viisautta olla käyttämättä keksimiään nokkeluuksia. Tai kun huomaan, että kahden kappaleen paikkaa vaihtamalla pitkään jumissa ollut juttu alkaa vihdoinkin vaikuttaa loogiselta, **saatan palkita itseni** kupposella höyryävää kahvia. (Itselle myönnetyt urakkapalkkiot on hyvä tapa jaksottaa työskentelyä.)”

Olli Löytty 1999: ”Aluksi”. Merja Kinnunen ja Olli Löytty (toim.), *Iso Gee. Gradua ei jätetä!* Vastapaino, Tampere, 12.

Yksinkertaisia ohjeita

- ▶ Istun koneen ääreen, avaan uuden tiedoston, kirjoitan ensimmäiselle sivulle ylimmäksi sanan OTSIKKO
- ▶ Alan kirjoittaa dispositiota, vaikka vain ylimmäksi sanan SISÄLLYS
- ▶ 3. sivulle kirjoitan otsikoksi JOHDANTO
- ▶ 4. sivulla kirjoitan I OTSIKKO, I.I OTSIKKO, ...
- ▶ Tallennan tiedoston nimellä Kandi_01.docx tms.

Tieteellinen kieli ja tyyli

Tutkimus on vain niin hyvää kuin siitä kirjoitettu teksti!

- ▶ Kirjoita selkeää, konstailematonta kieltä
- ▶ Teoreettiset käsitteet tarkentavat ja kirkastavat, eivät sotke ajattelua

- ▶ Vältä
  - ▶ sekavia ja liian pitkiä kappaleita (yksi selkeä ajatuskokonaisuus)
  - ▶ liian pitkiä lauseita (> 20 sanaa)
    - ▶ korkeintaan yksi päälause ja kaksi sivulauseetta tai kaksi päälauseetta ja yksi sivulause
  - ▶ turhaa kapulakielisyttä ja hienostelua
  - ▶ epäselviä viittaussuhteita (joka, se, tämä, nämä jne.)
  - ▶ turhaa adjektiivien ja adverbien käyttöä eli **SUOSI VERBIÄ!**
  - ▶ turhia lauseenvastikkeita, suosi sivulauseita
  - ▶ sanoja *taholta, toimesta, puitteissa, johtuen ... keskiökin* on vähän siinä ja siinä...

- ▶ Älä käytä
  - ▶ ”hämäriä ilmauksia”
  - ▶ puhekielisiä tai slang-ilmauksia (suorat lainaukset eri asia)
  - ▶ lyhenteitä leipätekstissä

Lukemista kirjoittamisesta

- ▶ Merja Kinnunen & Olli Löytty (toim.) 1999: *Iso Gee. Gradua ei jätetä!* Tampere: Vastapaino.
  - ▶ Aivan hulvattomia juttuja – ja asiaa!
- ▶ Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttila & Kaisa Heinlahti 2006: *Mitä on tutkimus? Argumentaatio ja tieteenfilosofia.* Helsinki: Gaudeamus.
  - ▶ Tiukkaa tekstiä
- ▶ Kirsti Lempiäinen, Olli Löytty & Merja Kinnunen 2008: *Tutkijan kirja.* Tampere: Vastapaino.
  - ▶ Monta ajatteluttavaa artikkelia historiantutkijoiltakin

---

Aloita heti, ei huomenna.

Aloittaminen on vaikeampaa kuin itse tekeminen.
